

Ärende: VN/846/2018

Utlåtandebegäran om regeringens proposition till riksdagen med förslag till Ålands självstyrelselag

Remissinstansens utlåtande

Ni kan skriva ert utlåtande i textfältet nedan

UTLÅTANDE MED ANLEDNING AV UTKAST TILL REGERINGENS PROPOSITION TILL RIKSDAGEN MED FÖRSLAG TILL ÅLANDS SJÄLVSTYRELSELAG

Ålands tingsrätt och Ålands förvaltningsdomstol har beretts tillfälle att framföra sina synpunkter med anledning av utkastet till regeringens proposition med förslag till självstyrelselag för Åland.

Inledningsvis kan Ålands tingsrätt och Ålands förvaltningsdomstol konstatera att flertalet av de synpunkter som domstolarna framfört i september 2017 i samband med sitt utlåtande angående Ålandskommitténs betänkande beaktats och att det till dessa delar inte finns skäl att ytterligare yttra sig.

I och med förslaget skulle det i den nya självstyrelselagen fastslås att det på Åland skall finnas såväl en

tingsrätt som en förvaltningsdomstol. Ålands tingsrätt och Ålands förvaltningsdomstol understöder att detta klargörs i samband med den nya självstyrelselagen. Det är motiverat att garantera den lokala tillgången till domstol och samtidigt säkra särskild sakkunskap om självstyrelserätten och tillämpningen av landskapslagstiftningen.

En ändring som framgår av förslaget till 40 § är att Ålands förvaltningsdomstol föreslås bli instans för ändringssökande i beslut av Ålands regering, förutom vad gäller beslut fattade i plenum. Samtliga dessa

beslut överklagas i dagsläget direkt hos högsta förvaltningsdomstolen. Ålands förvaltningsdomstolen understöder ändringen, som ligger i linje med vilken besvärsvägen i riket är och som därtill stöder en fortsatt utveckling av Ålands förvaltningsdomstol. I samband med detta är det dock väsentligt att fortsättningsvis betona vikten av att riket säkerställer att förvaltningsdomstolen har de resurser som de nya uppgifterna

förutsätter. Dagens upplägg är för sårbart i detta avseende, förvaltningsdomstolen behöver ha mer än en

förvaltningsrättsligt specialiserad ordinarie domare för att garantera bibehållandet och utvecklandet av den sakkunskap som domstolen måste besitta. Förvaltningsdomstolen är redan nu kraftigt överbelastad med ärenden och beroende av ett system med tillfälliga tjänsteresurser.

Förvaltningsdomstolen har till exempel redan tidigare fått fler ärenden att handlägga i och med att förvaltningsdomstolen från och med 1.1.2020

även ska handlägga ärenden som gäller körförbud. De ändringar som nu föreslås kommer att öka ärendemängden med uppskattningsvis åtminstone 15-20 ärenden per år vilket leder till att det i längden blir ohållbart med enbart en ordinarie förvaltningsdomare vid Ålands förvaltningsdomstol.

Enlig 40 § 2 mom. i förslaget är ett villkor för att lagtinget skall kunna välja huruvida behörigheten ska

tillkomma ett specialforum i riket eller Ålands förvaltningsdomstol att det föreligger ett behov av att förvaltningsdomstolen är besvärsmyndighet på grund av att Ålands lagstiftning skiljer sig från rikets. Det

förblir oklart vad det är som gäller för det fall att lagstiftningen visserligen kunde skilja sig från rikets lagstiftning i och med att den skulle gälla ett område inom vilket landskapet skulle ha

lagstiftningsbehörighet, men ändå inte gör det eftersom rikslagstiftningen antagits med blankettlagstiftning. Blankettlagstiftning kan innebära att landskapets lagstiftning och rikets lagstiftning helt eller delvis är densamma. Det förblir till exempel oklart om Ålands förvaltningsdomstol, såsom i dagsläget, kan anförtros handläggningen av besvär över Ålands arbetsmarknads- och studiestödsmyndighets (AMS:s) beslut i arbetslöshetsförmånsärenden, vilka avgörs med tillämpning av blankettlagstiftning. Denna frågeställning borde klargöras.

Förslagets 89 § reglerar partens språkliga rättigheter vid domstolar och statliga myndigheter på Åland. I förhållande till gällande självstyrelselag har i 1 mom. rättssubjektet ändrats från "finska medborgare" till "part". Detta innebär att även juridiska personer vars eget språk är finska har rätt att använda finska vid en domstol. I förslaget har definierats att den fysiska personens "eget språk" är det angivna modersmålet i

befolkningsdataregistret. Däremot har i förslaget inte definierats vad som avses med "eget språk" när det gäller juridiska personer, vilket med fördel också kunde framgå av propositionstexten.

I förslagets 89 § 3 mom. står fortsättningsvis att det av den föreslagna bestämmelsen följer att en domstol eller någon annan statsmyndighet på tjänstens vägnar ska ombesörja översättning av en handling, om en part i strid med bestämmelserna om ämbetspråket har lämnat in den på finska.

Förvaltningsdomstolen vill framhålla att för det fall att en handling inlämnas på finska utan att parten haft rätt att inlämna den på finska så borde ansvaret för att inlämna en översättning ligga på parten själv. Myndigheten eller domstolen har då enbart det övergripande ansvaret att se till att översättningen erhålls av parten ifråga. Detta konstateras i och för sig senare i propositionstexten men eftersom det ovan stående föregående stycket även kvarstår så blir konstaterandena tvetydiga.

I förslagets 94 § 2 mom. kvarstår kravet på att staten ska anordna utbildning på svenska för sina anställda på Åland. Motiveringarna till bestämmelsen omfattas. I praktiken har det visat sig att nödvändig fortbildning, framförallt för kanslipersonal, som inte förutsätts kunna finska, inte alltid ordnats på svenska. Med beaktande av de omfattande reformer som pågår vad gäller digitalisering och arbetsmetoder, är situationen inte tillfredställande till denna del.

Lagman Kristina Fagerlund

Fagerlund Kristina
Ålands tingsrätt

Öhman Malin
Ålands tingsrätt